

**VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV
VOJENSKÝ HISTORICKÝ ARCHÍV
BRATISLAVA**

Fond č. 4031

**Štáb civilnej obrany Slovenska „SSR“
Bratislava**

1952 - 1970

Inventár

Bratislava 2016

Ing. Milan Ondruš

Obsah

Úvod.....	3
Civilná ochrana	3
Vývoj pôvodcu registratúry.....	3
Vývoj registratúry v období existencie	4
Využitie archívnych záznamov	4
Inventár.....	6
Menný register.....	10
Miestny register.....	11
Vecný register.....	12
Skratky.....	13
Odporúčaná literatúra:	18

Ú v o d

Sekcia krízového riadenia ministerstva je odborným útvarom ministerstva pre integrovaný záchranný systém, civilnú ochranu, krízové riadenie, civilné núdzové plánovanie, ochranu kritickej infraštruktúry, hospodársku mobilizáciu, správu materiálu civilnej ochrany a humanitárnu pomoc. <http://www.minv.sk/?okr>

Zrušením okresných vojenských správ a vyšších doplňovacích veliteľstiev boli spod riadenia Ministerstva obrany SR v roku 2013 včlenené do riadenia MV SR oddelenia doplňovania a tým boli rozšírené súčasti riadenia krízových situácií a civilná ochrana na miestnej samospráve.

Civilná ochrana

Civilná ochrana (zastaralo počas studenej vojny: *civilná obrana*; skr. *CO*) je sústava úloh a opatrení zameraných na ochranu života, zdravia a majetku obyvateľstva, ako aj národného hospodárstva. Tento termín zahŕňa aj organizácie a inštitúcie vykonávajúce tieto úlohy (civilná obrana) a opatrenia (civilná ochrana obyvateľstva). Spočíva najmä v analýze možného ohrozenia, vo vykonávaní opatrení na zníženie alebo elimináciu rizík ohrozenia a v odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí, vrátane ohrozenia civilného obyvateľstva počas vojenských konfliktov.

Vývoj pôvodcu registratúry

Civilná obrana sa začala rozvíjať začiatkom 20. a v priebehu 30. rokov 20. storočia. Významne ju urýchlil rozvoj vojenského a predovšetkým bombardovacieho letectva, ktorý spôsobil počas druhej svetovej vojny veľké ohrozenie civilného obyvateľstva i v hlbokom tyle bojujúcich armád. Neskôr sa rozvíjala v dôsledku možnosti použitia zbraní hromadného ničenia, predovšetkým jadrových zbraní, tiež ako ochrana pri únikoch nebezpečných látok, priemyselných nehodách a živelných pohromách. Opatrenia a postupy civilnej obrany boli organizované na všetkých úrovniach spoločnosti v mestách, dedinách, závodoch, školách, úradoch a podobne. Vytvárali sa i objektové útvary, ktorých cieľom bola ochrana obytných domov, škôl či závodov. Od konca studenej vojny sa ochrana civilného obyvateľstva prestala sústreďovať na obranu pred vojenskými útokmi, ale zamerala sa na ochranu pred katastrofami a havarijnými situáciami vo všeobecnosti.

Medzinárodný znak civilnej obrany schválený prvým protokolom z roku 1977 ktorý doplňoval Ženevskú konvenciu z roku 1949.

Vývoj registratúry v období existencie

Spisová a archívna služba v armáde sa riadila rezortnými predpismi a nariadeniami, kde hlavným predpisom bol Adm-1-1 (Spisová a archívna služba v ČSLA). Štruktúra archívov a systém využívania archívnych dokumentov umožňoval odovzdávať do archívov ČSLA aj písomnosti obsahujúce utajované skutočnosti. Sprístupnenie takýchto nosičov informácií širokej odbornej a laickej verejnosti bolo umožnené až rozkazom ministra obrany SR č. 38/2004, ktorým boli odtajnené archívne záznamy vzniknuté z činnosti organizačných zložiek armády dislokovaných na Slovensku z rokov 1945 až 1992 (vo VHA Bratislava sú uložené do roku 1970 a vo Va-centrálnej registratúre Trnava roky 1971 až 1992). Vzhľadom k veľkému množstvu písomného materiálu (12 tis. škatúl) je vyznačenie odtajnenia vykonávané až pri poskytovaní požadovaného dokumentu žiadateľovi.

Spisový materiál bol po uzatvorení odovzdávaný spisovňou ŠTCOK do Archívu ČSLA Olomouc, kde bol vykonávaný výber dokumentov a skartačné konania podľa platného skartačného poriadku a plánu. Vybrané dokumenty boli odovzdané na trvalé uloženie do VHA Praha, odkiaľ boli pri delimitácii po rozdelení Českej a Slovenskej federatívnej republiky prevzaté písomnosti útvarov so sídlom na Slovensku do VHA Bratislava.

V rámci fondu Štábu CO SSR Bratislava bol spracovaný spisový materiál z rokov 1952 až 1970 a rozkazy prezidenta republiky, ministra vnútra, námestníka MV a náčelníkov štábov národných výborov do roka 1970 (r.1971 a mladšie sú uložené vo Va-centrálnej registratúre Trnava).

Využitie archívnych záznamov

Pred spracovaním mal fond Štáb civilnej obrany Slovenska Bratislava 7 škatúl písomného materiálu. Pri spracovaní boli dokumenty zaradené do podskupín s ohľadom na rok vzniku písomnosti a organizačné členenie štábu CO. Dokumenty sú spracované v slovenskom a českom jazyku.

Spracované dokumenty môžu osloviť široký okruh bádateľov, ktorí sa zaoberajú vojenskými dejinami Slovenska, vývojom civilnej obrany a jej úlohami v miery.

Pre uľahčenie orientácie slúžia abecedne spracované registre - menný, miestny a vecný.

Nakoľko pri spracovaní dokumentov boli použité skratky bežné len v podmienkach armády a bez ich ovládania môžu byť poskytované informácie nezrozumiteľné, je v inventári spracovaný prehľad použitých skratiek s ich významom.

Inventár je členený podľa tematických celkov s príslušným inventárnym číslom. Na konci inventárnej jednotky je vyznačené uloženie dokumentov v príslušnej škatuli.

Pri požiadavke na štúdium je potrebné uviesť názov fondu, číslo inventárnej jednotky, číslo škatule a číslo písomnosti (ak je požadovaná

jednotlivina a je číslo uvedené). V zásade sa predkladá na štúdium celá inventárna jednotka.

V publikácii pri citovaní archívneho dokumentu uvádzajte názov archívu, značku fondu, inventárne číslo a číslo písomnosti, napr. „*VHA Bratislava, f. ŠTCO SI Bratislava, i. č. 8*“.

Inventár

1. Odtajnené písomnosti:

rok 1954

- Správa o plnení uznesení Zboru povereníkov zo dňa 31. marca 1953 pri budovaní civilnej obrany.

rok 1955

- Správa o súčasnom stave civilnej obrany v budovaní objektov, služieb a verejných útvarov CO.

rok 1956

- Výsledky vykonaných opatrení orgánmi CO za pohotovosti vyhlásenej dňa 20.10.1956 na celom území Slovenska.
- Výročná správa o výstavbe civilnej obrany na Slovensku za rok 1953.
- Prípomienky povereníka Oskára Jeleňa k návrhu nariadenia o civilnej obrane Československej republiky.

rok 1958

- Tabuľky organizačných počtov štábov CO na Slovensku.

rok 1959

- Prehľad o zápočte doby pre výpočet prídavku za výsluhu rokov.
- Plány veliteľských stanovišť štábov CO krajov na Slovensku.

rok 1968

- Rozkaz ministra vnútra č. 85/1968 – akčný plán ministerstva vnútra (v novom federálnom usporiadaní štátu).

rok 1970

- Rada obrany štátu – Zásady branného systému štátu (ČSSR).
- Rada obrany štátu – Správa o stave systému civilnej obrany na Slovensku v novom usporiadaní štátu a po zrušení krajských národných výborov.
- Výpis z nariadenia ministra vnútra SSR – zavedenie prehľadu o prítomnosti funkcionárov.
- Výstavba diaľkových káblov – výber staveniska (mapy).
- Metodické pokyny pre spracovanie cieľovej analýzy v organizáciách rezortu ministerstva stavebníctva.
- Obrana vlasti – zvláštne vydanie skúseností a poučenia z veľkého cvičenia CO župy Hajdú-Bihar (preklad z Maďarčiny).
- Výpis z uznesenia 4. schôdzky Rady obrany a zabezpečenie úloh z uznesenia.
- Hlásenie o prevzatí funkcie náčelníka štábu CO SSR.
- Predloženie projektovej úlohy na schválenie – sklady a garáže CO, školské a výcvikové stredisko, ústredná skúšobňa a opravovňa.
- Informačná správa o súčasnom stave systému vyznenia obyvateľstva o nebezpečenstve vzdušného napadnutia a varovania pred jeho následkami.
- Informačná správa o morálno-politickej a kádrovej situácii na štáboch CO na Slovensku.
- Protiepidemiologické opatrenia na východe Slovenska – cholera.
- Riadenie súčinnosťného veliteľsko-štábneho cvičenia medzi štábom CO operačnej zóny východného Slovenska a štábom CO župy Boršod.

- Žiadosť o vydanie inšpekčného osvedčenia na odpis škody spôsobenej krádežou zo skladu CO v Galante.
 - Registračný list stavby skladov a garáží CO v Žarnovici – povolovacie konanie a rozpočet.
 - Tabuľky a návod k výpočtom v rámci RCA – stav síl a prostriedkov po jadrovom útoku.
 - Návrh projektovej úlohy KCHL Malý Šariš.
- Šk.č. 1, v zložke r. 1954, 1955, 1956, 1958, 1959,
 Šk.č. 2, v zložke r. 1968 a 1970,
 Šk.č. 3, v zložke r. 1970,

2. Neutajované písomnosti:

rok 1960

- Udelenie uznání: Čestné uznanie mjr. Ladislavovi Gregorovičovi,
 Medaila za službu vlasti mjr. Júliusovi Štaudnerovi,
 Čestné uznanie pplk. Júliusovi Miartušovi,
 Medaila za službu vlasti mjr. Karolovi Miklášovi,
 Medaila za službu vlasti mjr. Michalovi Valentovi.
 Čestné uznanie kolektívu spojárov CO Bratislava,
- Povýšenie kpt. Eduarda Jakobovie.

rok 1970

- Oponentné konanie k študijnej úlohe „Systémové riadenie štábu CO“.
 - Kmeňové listy mjr. Pavel Hodek, nar. 25.1.1922,
 kpt. Ján. Bartko, nar. 1.3.1910,
 mjr. Ján Dobrotka, nar. 25.1.1920.
 - Zápis z výberu stanovišťa pre výstavbu kasárne VÚ CO 3016 pri Pezinku, ktorý je provizórne umiestnený v Malackách.
 - Projektová úloha na stavbu „Sklady a garáže ŠTM Košice“.
- Šk.č. 4, v zložke r. 1960 a 1970,

3. Rozkazy - odtajnené:

Ministra vnútra – pers.	-	r. 1956 - č. 1 - 15
Námestníka ministra vnútra – pers.	-	r. 1956 - č. 1 - 7
Veliteľa CO na Slovensku	-	r. 1952 - č. 1
	-	r. 1954 - č. 1 - 2
	-	r. 1955 - č. 1 - 6
Náčelníka odboru CO	-	r. 1952 - č. 1 - 13
	-	r. 1953 - č. 1 - 12
Veliteľa CO a NOCO		r. 1953 - č. 1 - 3
Náčelníka oblastnej správy CO- pers.	-	r. 1954 - č. 1 - 4
Náčelníka oblastnej správy CO	-	r. 1954 - č. 1 - 8
	-pers. -	r. 1955 - č. 1 - 2
		- r. 1955 - č. 1 - 11
	- PV	- r. 1955 - č. 1 - 12 (chýba č. 6)
		- r. 1956 - č. 1 - 5

Šk.č. 5, 14 zložiek

4. Rozkazy - neutajované:

- Domáci rozkaz NO CO - r. 1953 - č. 1 - 25
- Domáci rozkaz NOS CO - r. 1954 - č. 1 - 38
- r. 1955 - č. 1 - 41
- r. 1956 - č. 1 - 30

Šk.č. 5, 4 zložky

5. Rozkazy - neutajované:

- Kádrové rozkazy ministra vnútra - r. 1959 - č. rôzne
- Kádrové rozkazy MV SSR a nám. - r. 1969 - č. rôzne
- KR povereníka vnútra a NOS CO - r. 1957 - č. rôzne
- KR námestníka povereníka vnútra - r. 1959 - č. 1

Šk.č. 6, 4 zložky

6. Rozkazy - odtajnené:

- KR povereníka vnútra a vel. OS CO - r. 1958 - č. 1 - 4
- KR pov. vnútra - vel. CO Slovenska - r. 1959 - č. 1 - 4
- Rozkaz zástupcu vel. CO Slovenska - r. 1959 - č. 1

Šk.č. 6, 3 zložky

7. Rozkazy - odtajnené:

- Rozkazy náčelníka OS CO - r. 1957 - č. 1 - 35
- Rozkazy náčelníka OS CO - kádr. - r. 1958 - č. 1 - 8
- Rozkazy náčelníka OS CO - r. 1958 - č. 1 - 37
- R pov. vnútra - vel. CO Slovenska - r. 1958 - č. 1 - 4

Šk.č. 6, 4 zložky

8. Rozkazy - odtajnené:

- Rozkazy NŠ CO Slovenska - r. 1959 - č. 1 - 3
- r. 1959 - č. 1 - 22
- kádrové - r. 1969 - č. 1 - 19
- R prezidenta, MV, št.taj., NŠ CO ČSSR - r. 1969 - č. rôzne

Šk.č. 6, 4 zložky

9. Rozkazy - odtajnené:

- Kádrové opatrenie vel. a NŠ CO NV - r. 1969 - č. 1 - 4
- Kádrové opatrenie NŠ CO NV - r. 1969 - č. 1 - 12
- Kádrové opatrenie NŠ CO SSR - r. 1969 - č. 1 - 15

Šk.č. 6, 3 zložky

10. Rozkazy - odtajnené:

- Zvláštny rozkaz NŠ CO Slovenska - r. 1959 - č. 1
- Rozkazy NŠ CO Slovenska - r. 1960 - č. 1 - 7
- r. 1969 - č. 1 - 19

Šk.č. 6, 3 zložky

11. Rozkazy - neutajované:

Rozkazy veliteľa CO Slovenska	-	r. 1957	-	č. 1, 2
Vnútorne rozkazy N OS CO	-	r. 1957	-	č. 1 - 31
Vnútorne rozkazy NŠ CO Slovenska	-	r. 1958	-	č. 1 - 32
Vnútorne rozkazy NŠ CO Slovenska	-	r. 1959	-	č. 1 - 37
Vnútorne rozkazy NŠ CO Slovenska	-	r. 1960	-	č. 1 - 16
Vnútorne rozkazy NŠ CO SSR	-	r. 1969	-	č. 1 - 7

Šk.č. 6, 6 zložiek

12. Rozkazy - odtajnené:

R PR, MV, NMV, NŠ CO ČSSR	-	r. 1970	-	č. 1 - 13
KR MV SSR, NMV SSR	-	r. 1970	-	č. 1 - 49
R NŠ CO Slovenska	-	r. 1970	-	č. 1 - 12 – č.4 zrušený
KR NŠ CO Slovenska	-	r. 1970	-	č. 1 - 38
KO NŠ CO Slovenska	-	r. 1970	-	č. 1 - 30
KR NŠ CO NV	-	r. 1970	-	č. 1 - 7
KO NŠ CO NV	-	r. 1970	-	č. 1 - 8

Šk.č. 7, 7 zložiek

13. Rozkazy - neutajované:

Rozkazy NŠ CO SSR	-	r. 1970	-	č. 1 - 15
Vnútorne rozkazy NŠ CO SSR	-	r. 1970	-	č. 1 - 29

Šk.č. 7, 2 zložky

Menný register

<i>Priezvisko,titul</i>	<i>meno</i>	<i>vz'ah k armáde</i>	<i>inventárne číslo</i>
B			
Bartko	Ján	kpt.	2,
D			
Dobrotka	Ján	mjr.	2,
G			
Gregorovič	Ladislav	mjr.	2,
H			
Hodek	Pavel	mjr.	2,
J			
Jakubovie	Eduard	kpt.	2,
Jeleň	Oskár	povereník	1,
M			
Miartuš	Július	pplk.	2,
Mikláš	Karol	mjr.	2,
Š			
Štaudner	Július	mjr.	2,

Miestny register

Názov inventárne číslo

B

Boršod (Maďarsko) 1,

G

Galanta 1,

K

Košice 2,

M

Malacky 2,

Malý Šariš 1,

P

Pezinok 2,

Ž

Žarnovica 1,

V e c n ý r e g i s t e r

<i>Výraz</i>	<i>inventárna jednotka obsahujúca výraz</i>
branný systém	1,
cvičenia	1,
plány veliteľských stanovišť	1,
povýšenie	2,
riadenie štábu CO	2,
správa/vyhodnotenie	1,
tabuľky počtov	1,
udelenie uznání	2,
výstavba útvaru CO	2,

Skratky

<u>Skratka</u>	<u>plné znenie</u>
2VO	- 2.vojenský okruh
3. 5RP	- tretí päťročný plán
ABF	- armádny bytový fond
AOZ	- Automobilový opravárenský závod
ATU	- automatická telefónna ústredňa
AU	- Automobilové učilište
b. j.	- bytová jednotka (byt)
bPS	- brigáda pohraničnej stráže
CO	- civilná obrana (ochrana)
COK	- civilná obrana kraja
COOK	- civilná obrana okresu
ČSD	- Československé štátne dráhy (železnica)
ČSLA	- Československá ľudová armáda
ČSSR	- Československá socialistická republika
DA	- dom armády
DN	- dopravná nehoda
DOV	- doplňovacie okresné veliteľstvo (neskôr OVS)
DŠ	- dierny štítok
DZ	- delostrelecká základňa
FVZ	- filtračné vzduchotechnické zariadenie
GR	- generálne riaditeľstvo
HPS	- hlavná politická správa
HZ (HS)	- hospodárska zmluva
CHL	- chemické laboratórium
CHZJD	- Chemické závody Juraja Dimitrova
IU	- Intendančné učilište
IZ	- investičný zámer
JRD (JZD)	- jednotné roľnícke družstvo
JÚ	- jadrový úder

Odporúčaná literatúra:

1. Bílek, J. a kol.: Vojenské dejiny Československa V. diel (1945-1955) Naše vojsko 1989, Praha
2. Štaigl, J., Štefanský, M.: Vojenské dejiny Slovenska, VI. zväzok (1945-1968), Magnet Press, Slovakia s.r.o. 2007
3. Vojenská história, časopis pre vojenskú históriu, múzejníctvo a archívniectvo, VHÚ Bratislava
4. Buzalka, J.: História civilnej ochrany na našom území, skriptá 2012, ISBN: 978-80-8054-527-7
5. Ondruš, M.: Štáb civilnej obrany Stredoslovenského kraja – inventár 2015
6. Ondruš, M.: Štáb civilnej obrany Západoslovenského kraja – inventár 2015
6. Ondruš, M.: Štáb civilnej obrany Východoslovenského kraja – inventár 2016

www.vhu.sk

www.valka.cz

www.vojenstvi.cz

<http://www.build.gov.sk/mvrrsr/index.php?id=1&cat=283>

<http://www.minv.sk/?civilna-ochrana>

Názov fondu: **ŠTÁB CIVILNEJ OBRANY
SLOVENSKA „SSR“
BRATISLAVA**

Kód fondu: 4031

Roky: 1952 - 1970

Značka fondu: ŠCO SSR Bratislava

Počet archívnych škatúl: 7

Fond usporiadal: Ing. Milan Ondruš

Inventár spracoval: Ing. Milan Ondruš

Inventár napísal: Ing. Milan Ondruš

Počet výtlačkov: 6

Rok vydania: 2016

Schválil: Mgr. Peter Kralčák, PhD.